

Cihan YAYLAK
Kırlareli Üniversitesi

**İDARİ YARGILAMA USULÜNDE
HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

HUKUKA AYKIRI DELİL MESELESİNE GENEL BAKIŞ

I. GENEL OLARAK HUKUKA AYKIRI DELİLLER	3
II. DELİL KAVRAMI VE HUKUKA AYKIRILIK.....	4
A. DELİL KAVRAMI.....	4
B. HUKUKA AYKIRILIK.....	7
III. YARGILAMA USULLERİNDE İSPAT VE DELİLE İLİŞKİN TEMEL İLKELERİN HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİNE ETKİSİ	9
A. RE'SEN ARAŞTIRMA VE DAVANIN TARAFLARCA YÜRÜTÜLMESİ İLKELERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRME.....	10

B. TEKSİF VE DELİL SERBESTİSİ İLKELERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRME.....	12
IV. HUKUKA AYKIRI DELİLLER MESELESİNİN ORTAYA ÇIKIŞI	13
A. TARİHİ SÜREÇ	13
B. CEZA VE MEDENÎ YARGILAMA USULLERİNDE DURUM.....	16
C. İDARİ YARGILAMA USULÜNDE DURUM.....	18
V. DELİLİN HUKUKA AYKIRI OLARAK NİTELENDİRİLMESİNDE ÖLÇÜTLER	18
A. GENEL OLARAK	18
B. ELDE EDİLME ŞEKLİ İTİBARIYLA HUKUKA AYKIRI OLAN DELİL.....	20
C. DELİLİN KAYNAĞI İTİBARIYLA HUKUKA AYKIRI OLAN DELİL.....	22
VI. HUKUKA AYKIRI DELİLLERE İDARİ YARGILAMA USULÜNE ÖZGÜ BİR YAKLAŞIMIN GEREKLİLİĞİ.....	23
A. İDARİ YARGILAMA USULÜNÜN DENGE KURMA İŞLEVİ.....	25
B. İDARENİN İŞLEM VE EYLEMLERİNDE BULUNAN ÖZELLİKLER.....	27
C. İDARİ UYUŞMAZLIĞIN TARAFLARI ARASINDAKİ STATÜ FARKLİLİĞİ	28
VII. ANAYASAL İLKE VE HAKLAR TEMELİNDE İDARİ YARGIDA HUKUKA AYKIRI DELİLLERE BAKIŞ	29
A. GENEL OLARAK	29
B. HUKUK DEVLETİ İLKESİ TEMELİNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLER	30
C. HUKUKİ DİNLENİLME ve İSPAT HAKLARI TEMELİNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLER.....	33
D. ADİL YARGILANMA HAKKI TEMELİNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLER	35
1. GENEL OLARAK	35

2. AİHM'İN İDARİ YARGI BAĞLAMINDA HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIMI.....37
3. ANAYASA MAHKEMESİNİN İÇTİHATLARINDA HUKUKA AYKIRI DELİLLER41

İkinci Bölüm

İDARİ YARGILAMA USULÜNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERE İLİŞKİN YAKLAŞIMIN DİĞER YARGILAMA USULLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

- I. MEDENÎ YARGILAMA USULÜNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ45
 - A. MEDENÎ YARGILAMA USULÜNÜN AMACI VE BU AMACI GERÇEKLEŞTİRMEYE YÖNELİK YÖNTEMLER ÇERÇEVESİNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIM 46
 - B. MEDENÎ YARGILAMA HUKUKU DOKTRİNİNİN HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIMI..... 48
 1. HMK ÖNCESİ DÖNEMDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIM 49
 2. HMK SONRASI DÖNEMDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIM51
 - C. YARGITAY'IN MEDENÎ YARGILAMADA HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIMI.....52
 - D. MEDENÎ YARGILAMA USULÜNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTAKİ YERİ..... 56
- II. CEZA YARGILAMASI USULÜNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....59
 - A. CEZA YARGILAMASI USULÜNÜN AMACI VE BU AMACI GERÇEKLEŞTİRMEYE YÖNELİK

YÖNTEMLER ÇERÇEVESİNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIM	59
B. CEZA YARGILAMASI USULÜ DOKTRİNİNİN HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIMI.....	62
1. USUL KANUNUNLARINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER ÖNCESİ HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIM	62
2. USUL KANUNLARINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER SONRASI HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIM	63
C. YARGITAY'IN CEZA YARGILAMASINDA HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIMI.....	65
D. CEZA YARGILAMASI USULÜNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTAKİ YERİ.....	68
III. DİĞER YARGILAMA USULLERİNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERE İLİŞKİN YAKLAŞIMLARIN İDARİ YARGILAMA USULÜNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİNE ETKİSİ	71
A. MEDENİ YARGILAMA USULÜYLE KARŞILAŞTIRMANIN GEREKLİLİĞİ.....	71
1. İYUK md. 31 ile HMK'YA YAPILAN ATFIN HUKUKA AYKIRI DELİLLER BAKIMINDAN ETKİSİ	72
2. TAM YARGI DAVALARININ ÖZEL HUKUK DAVALARINA BENZER ÖZELLİKLER TAŞIMASININ HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİNE ETKİSİ	75
B. CEZA YARGILAMASI USULÜYLE KARŞILAŞTIRMANIN GEREKLİLİĞİ.....	77
1. İDARİ YAPTIRIM-CEZA YAPTIRIMI İLİŞKİSİNİN HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİNE ETKİSİ	77

2. AY MD. 38/6'DAKİ DELİL YASAĞI HÜKMÜNÜN İDARİ YARGILAMA USULÜNDE UYGULANABİLİRLİĞİ	81
--	----

Üçüncü Bölüm

İDARİ YARGILAMA USULÜNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

I. HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN İDARİ YARGILAMA USULÜNDEKİ GÖRÜNÜM ŞEKİLLERİ.....	85
A. İDARENİN FİİLLERİNDEN KAYNAKLANAN HUKUKA AYKIRI DELİLLER	86
B. BİREYLERİN FİİLLERİNDEN KAYNAKLANAN HUKUKA AYKIRI DELİLLER	88
II. İDARİ YARGILAMA USULÜNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YARGI YERLERİNİN GENEL YAKLAŞIMLARI	90
A. İLK DERECE YARGILAMASINDA HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIM	90
B. TEMYİZ MERCİİ OLARAK DANIŞTAY'IN HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIMI.....	93
C. ANAYASA MAHKEMESİNİN İDARİ YARGILAMA USULÜNDE ORTAYA ÇIKAN HUKUKA AYKIRI DELİLLERE YAKLAŞIMI.....	95
III. İDARİ YARGILAMA USULÜNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN KABUL EDİLEMEZLİĞİ YÖNÜNDEKİ YAKLAŞIMLAR	97
A. AY MD. 38'DEKİ DELİL YASAĞI HÜKMÜNÜN İDARİ YARGILAMA USULÜNDE DE GEÇERLİ OLDUĞU YAKLAŞIMI.....	97
B. MUHTEMEL BİR SERBESTİNİN İDAREYİ HUKUKA AYKIRI DELİL ELDE ETMEYE TEŞVİK EDECEĞİ YAKLAŞIMI.....	99

C. KİŞİNİN KENDİSİNİN MEYDANA GETİRDİĞİ HUKUKA AYKIRI DURUMDAN LEHİNE SONUÇ ÇIKARAMAMASI GEREKTİĞİ YAKLAŞIMI	101
IV. İDARİ YARGILAMA USULÜNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN KABUL EDİLEBİLİRLİĞİ YÖNÜNDEKİ YAKLAŞIMLAR.....	102
A. AY MD. 36'DAKİ "MEŞRU VASITA VE YOLLAR" İFADESİNİN KABUL EDİLEBİLİRLİĞE İMKAN VERDİĞİ YAKLAŞIMI.....	102
B. KAMUSAL SAİKLERİN HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN KABULÜNE ETKİSİ.....	105
C. İDARENİN TAKDİR YETKİSİNDE KANAATİ OLUŞTURACAK ÖLÇÜDE İSPATIN YETERLİ OLMASI YAKLAŞIMI.....	107
V. İDARİ YARGILAMA USULÜNDE HUKUKA AYKIRI DELİLLER MESELESİNİN ÇÖZÜMÜ İÇİN GETİRİLEBİLECEK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	108
A. SOMUT OLAYDAN HAREKETLE GENEL YARAR İLE ÖZEL YARARI DENKLEŞTİRİCİ ÇÖZÜM.....	109
B. HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN DESTEKLEYİCİ DİĞER DELİLLER İLE BİRLİKTE DEĞERLENDİRİLEBİLMESİ.....	113
C. İHLAL EDİLEN NORMUN AĞIRLIĞINA BAĞLI OLARAK HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN KABUL EDİLEBİLİRLİĞİ	115
D. HUKUKA AYKIRI DELİLLERİN EMARE, KARİNE VEYA DELİL BAŞLANGICI OLARAK YARGILAMAYA DAHİL EDİLMESİ.....	118
SONUÇ	123
KAYNAKÇA	125